

Az Aquincumi Múzeum kisebb feltárásainak helyszínei és eredményei a 2008. évben

(A helyszínek számát lásd jelölve a 168. oldali térképen)

13. Budapest, III.ker., Barát-patak – Ország út – Hadrianus utca – Királyok útja által határolt terület, Hrsz.: 65554/27, 28, 29

A BTM Aquincumi Múzeuma 2008. szeptember 30. és október 15. között végezte a fent említett területen a lehumuszláshoz kapcsolódó régészeti szakfelügyeletet. A több mint 19 ha területen a KÖH 1 hektáronkénti lehumuszlást írt elő régészeti szakfelügyelet mellett, az előkerülő objektumok feltárásával és dokumentálásával. A még előkészítés alatt álló beruházás jellege miatt (nagyberuházás) a munkát a BTM a K.Ö.SZ. megbízásából végezte.

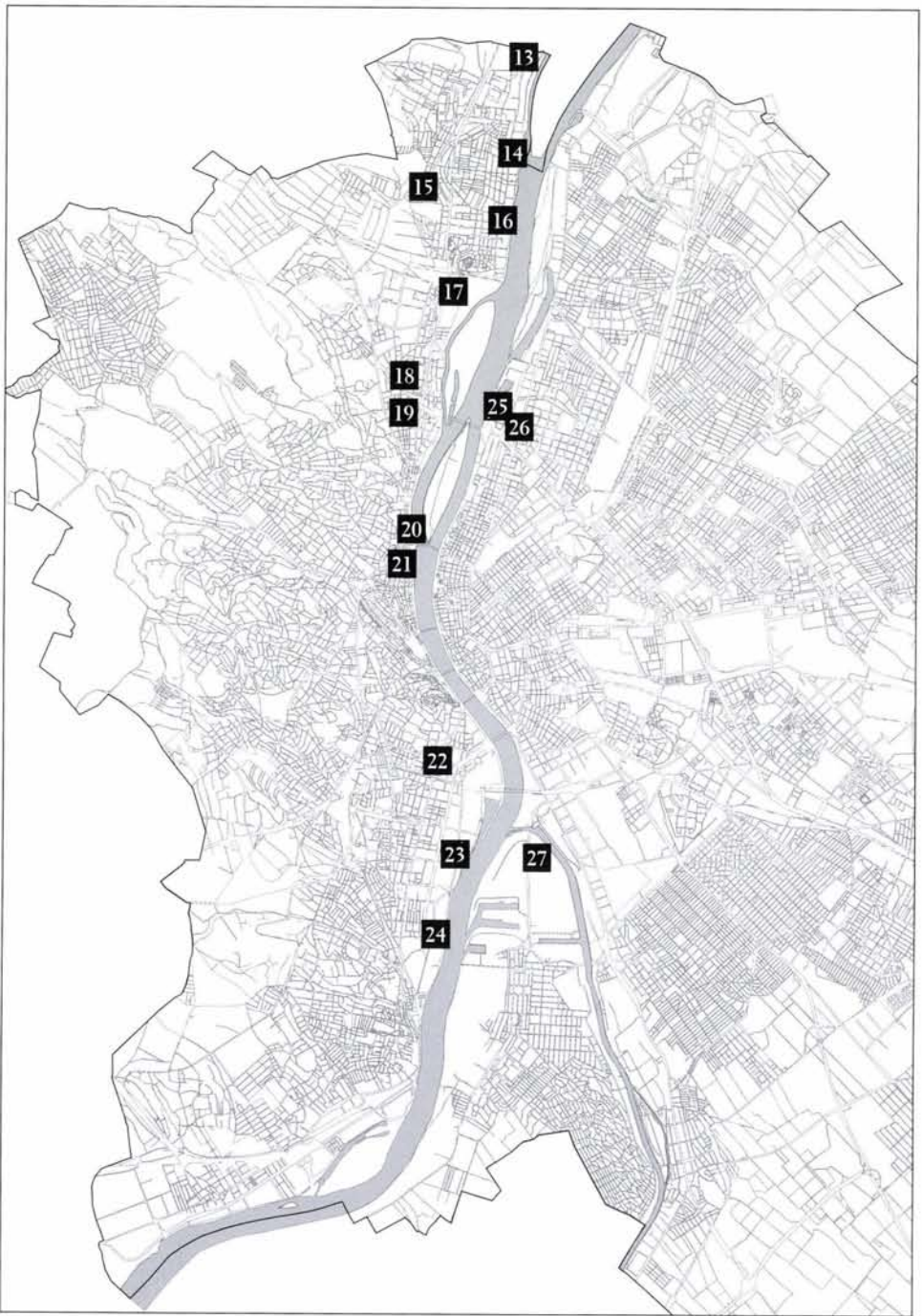
A terület közvetlen szomszédságából több, különböző régészeti korszak lelőhelye ismert. A népvándorlás korból a III. ker. Pusztadombi úton avar kori temetőt, a Királyok útján, a Barát-patak és a Pünkösdfürdő között avar és igen gazdag őskori (Baden-kultúra, késő bronzkor, késő vaskor, kelta) telepnyomokról tudunk. A Szentendrei út mentén, a hegyoldalon római kori villa részlete ismert (ún. Békásmegyeri villa, PÓCZY 1971, 85–102) így várható volt esetleg az ehhez tartozó út, ill. a *limes*út előkerülése. A Barát-patak torkolatánál a korábbi kutatás római őrtornyot lokalizált, itt további útrészletekkel, esetleg temetővel is számolhatunk. A pa-

tak torkolatánál állt egykor a középkori ún. kissingi Pusztatemplom is (a környék feltárásaira vonatkozó korábbi irodalommal: BUDAI BALOGH 2006, 79).

A lehumuszlást az első hektáron szinte azonnal a régészeti objektumok megjelenése követte, ezért a gépi munkát nem folytatták, az előkerült objektumokat a BTM területileg illetékes múzeumként mentette.

A megnyitott 1000 m²-en a felső, 10-40 cm újkori, sóderes feltöltés alatt sötétbarna humuszréteg követett változó vastagságban, majd ezt a sárga, agyagos-homokos altalaj követte. Az előkerült objektumok egy része már a humuszrétegből indult, más részük csak az altalajon volt megfigyelhető.

A területen összesen 44 objektumot regisztráltunk, ezek egy része cölöplyuk, betöltésükből őskori kerámiatöredékek (bronzkor), ill. patics és faszén jött elő. Néhány nagyobb beásás mellett (őskori kerámiatöredékek) három nagyméretű, kerek, egyenesfalú objektum is mutatkozott, többrétegű betöltésükből állatesont, kagyló és kora bronzkori kerámiaanyag származott (Szilas Gábor konzulensként részt vett a munkában). Három hamvasztásos sírt is dokumentálhattunk, kalcinált csontmaradványokkal, kerámia- és paticsdarabokkal, ill. az egyikben bronz

1. kép: Az Aquincumi Múzeum kisebb feltárásainak helyszínei

2. kép: Vaskori
(szkíta kori)
hamvasztásos sír
mellékletei

hajkarikák, korrodálódott vastárgy (nagy valószínűséggel zabla) ép és töredékes kerámiaedények kerültek elő. A sírból előkerült jellegzetes leletanyag: tálka, kettősűpös edényke, tekereses bronzfüggők (PATAY 1955, 66 és XIV.t.1-36, Abb. 3.5. és 4.2.) háromélű bronz nyílhegy (KEMENCZEI 1986, 118, 122) gyöngyök (PATAY 1955, 63 és XII.t. 5) és zabla(?) alapján a sírok a szkíta korra keltezhetők (2. kép). (A sírok meghatározásánál Maráz Borbála segített, munkáját ezúton is köszönöm.)

A területen megnyitott, mindössze 1000 m²-nyi felületen tehát már mutatkoztak különböző régészeti korszakok (bronzkor, vaskor) különböző jellegű objektumai (telep- és temetőrészletek), amelyek azonban egyelőre nem mutatnak rendszert, topográfiai helyzetük nem ismert. Az objektumok egy része azonnal az újkori feltöltés alatt, a humuszban jelentkezett.

A mentő feltárás végeztével intézetünk javasolta, hogy a fennmaradó közel 19 ha további kutatását próbafeltárással lenne célszerű folytatni.

Láng Orsolya

Irodalom:

BUDAI BALOGH – Budai Balogh T.: A kissingeri Pusztatemplom környékén végzett megelőző feltárásról (Excavation preceding development work in the region of Pusztatemplom at Kissing). *Aqfűz* 12 (2005) 79–85.

KEMENCZEI 1986 – Kemenczei T.: Mitteleisenzeitliche Köcherbeschläge aus dem Alföld. *FöldArch* 37 (1986) 117–136.

PATAY 1955 – Patay P.: Székita leletek a nógrádi dombvidéken. *FöldArch* 7 (1955) 61–74.

PÓCZY 1971 – Póczy K.: A békásmegegyeri villa és az Aquincum környéki villagazdaságok a markomann háborúk után. *BudRég* 22 (1971) 85–102.

14. Budapest, III. ker. Királyok útja 195–197., Hrsz.: 63588.; Királyok útja 199–203., Hrsz.: 63589

2008. június 16. – július 2. között próbafeltárás keretében, a kivitelezéshez kapcsolódó földmunkával érintett területeken, öt

kutatóárkot húztunk a szóban forgó telek régészeti lefedettségének megállapítására. Ennek során 749 m²-en 75 stratigráfiai egység (réteg, beásás) került dokumentálásra. Ebből régészeti korú rétegek kettő (SE 30, SE 66), biztosan régészeti korú beásásnak tíz (SE 62-64, 68-70, 72-75) bizonyult.

Az 1. és 2. árok a tervezett, régészeti rétegeket el nem érő alapozási síkkal rendelkező épületek alatt kialakítandó garázs alapterületére szorítkozott. A több szintben történő mélyítés során is csupán egy bizonytalan korú, nyújtott, hátton fekvő emberi vázat (SE 28) találtunk. A sír(?) helyzetének tisztázása érdekében nyitott 5. árok is teljesen leletmentes volt, az előkerült jelenségek jellege nem indokolta a megelőző feltárás szükségességét. A sárga agyagos altalaj jelentkezési szintje 101,5-101,65 mBf.

A 3. árok az északi telekhatár mentén futó belső út nyomvonalában létesült. Itt 102,8 mBf magasságban a sárga homokos, újkori és kevés császárkori kerámiát tartalmazó rétegben (SE 3) több sorban, csaknem kelet-nyugati tájolásban futó ültetőgödöröket és köztük elhelyezkedő karónyomokat dokumentáltunk. Az újabb humuszolást követően kialakított, a sárga altalaj (SE 60, 101,1-101,25 mBf) jelentkező szintjén futó felületünkön három, minimális leletanyagot adó őskori objektumot (SE 68, 73, 75) tudtunk dokumentálni. A kutatóárok nyugati szélén tapasztalható kavicsos mederkitöltés (SE 61, 101,85 mBf) és a felette húzódó sárga löszös altalaj (SE 4, 102,2-102,75 mBf) jelentős térszín-emelkedésre utal északnyugati irányban az OMV töltőállomás felé, ahol a III. ker. Vöröshadsereg útja néven nyilvántartott régészeti lelőhely feltárása zajlott az 1960-80-as években. A 3. árok területén tapasztalható régészeti fedettség mértéke nem érte el azt a szintet,

amely teljes megelőző feltárás szükségességét indokolta volna.

A telek keleti harmadába tervezett csónakház északi, nyugati és déli sávalap-szakaszainak területén nyitott 4/A-C árkaink jóval leletgazdagabbnak bizonyultak. A csónakház területének nyugati harmadában az alapozási síkra, azaz 101,42 mBf szintre emelkedő sárga altalajban a 60 cm széles kutatóárkokban 6 objektum (SE 62-64, 69-70, 72) részlete rajzolódott ki, amelyeknek leletanyagot is adó kisebbik hányada a középső rézkori Ludanice-kultúra emléktanyagát tartalmazta. A felette 101,72-101-92 mBf magasságban húzódó őskori kultúrréteg (SE 66) rézkori cserepek mellett késő bronzkori és kelta leletanyagot is tartalmazott.

A szóban forgó területen a Duna árterének alacsonyabb magasságú térszíne terült el, északnyugati irányba emelkedő részén húzódhatott az ismert bronzkori temető (SCHREIBER 1991), a Duna főmedréhez közelebbi, nagyjából észak-déli irányú sávban pedig teljesen új lelőhelyként egy középső rézkori település húzódik. Itt a rétegből származó késő bronzkori és vaskori leletanyag e korszak jelenlétét is valószínűsíti a part menti sávban.

A beruháshoz kapcsolódó további földmunkák, azaz a pincetőmbök, az út, kocsibeállók, csónakház-sávalapok kitermelésének elvégzése régészeti szakfelügyelet mellett javasolt.

Szilas Gábor

Irodalom:

SCHREIBER 1991 – Schreiber R.: Die spätbronzezeitliche Gräberfeld in Budapest. PZ 1991, 161-196.

15. Budapest III. ker. Pusztakúti út 54.
(Hrsz.: 22901)

2008. május 7. és május 16. között a fenti területen, az NN Művek Kft. megbízásából próbafeltárást végeztünk, ahol a beruházó két alapincézett lakóépület építését tervezi. Az ingatlan Pusztakúti út felé eső keleti oldalán 1988-89-ben Pető Mária egy római kori kőépület részletét tárta fel (PETŐ 1993). Ennek ismeretében 2008 tavaszán geofizikai módszerekkel felmérés készült a területről, amely ugyan néhány anomáliát kimutatott, de a kőépület nyugat irányba való további részeire nem utalt.

A feltárás során a tervezett épületek helyén két kelet–nyugati irányú, 16 m hosszú és 4 m széles próbaszondát nyitottunk.

A nyugatabbi, 1. szondát már a lejtős domboldalba vájtuk, ahol a természetes rétegződésben megfigyelhető volt a nyugat–keleti irányú lejtés. Itt egy 0,2 m vastag kevert termőréteg (SE 1) alatt világosbarna, kőzettörmelékes 0,7–0,8 m vastag humuszos, természetes rétegek (SE 2–4) következtek, melyekből néhány humuszos betöltésű beásás indult. Ezek nagyrészt belevágtak a legalsó sárga, kőzetlisztes agyagos talajrétegbe (SE 5), melyek közül az egyik egy római kerámiatöredéket tartalmazó északkelet–délnyugat irányú árok volt (SE 6/7).

A keleti, 2. szondát már egy viszonylag vízszintesebb területen, a domb aljában nyitottuk, de – mivel az alapozási síkot itt magasabbra tervezték (108,5 mBf) – ennek csak a keleti oldalán, egy mintegy 5×4 m hosszú mélyítésben ástunk le a régészeti rétegek alá. A talajszint itt természetes módon déli irányban lejtett. A felső, 0,2–0,4 m vastag kevert termőréteg alatt (SE1) itt is a felső szondában megfigyelt világosbarna, kőzettörmelékes 0,5–0,6 m vastag

humuszos réteg következett (SE 2), amely néhány római kerámia- és téglatöredéket tartalmazott. Ez alatt, a keleti rész legmélyén, egy mintegy 1 m vastag sötétbarna humuszos réteget (SE 17) figyeltünk meg az alsó, agyagos kőzetlisztes réteg fölött (SE 5). Ebben a humuszos rétegbe valószínűleg egy észak–déli irányú, római korra datálható kő- és téglalomladék húzódott, amely feltehetően egy bizonytalan szélű beásás betöltése lehetett (SE14, 16). Az alsó sötétbarna humuszos rétegből (SE17) számos késő bronzkori, urnamezős kultúrához tartozó kerámiatöredék és némi állatesont került elő.

A fentiek alapján erősen valószínűsíthető, hogy a már ismert római villaépület központi kőépítményei nem húzódnak a tervezett épületek alá, az építkezés által érintett felületeken csak könnyűszerkezetű konstrukciók (pl. gödrök, cölöpszerkezetes épületek, árkok, kerítések) előkerülésére lehet számítani. A terület keleti részén a tervezett alapozási mélység alatt tovább folytatódik a Pusztakúti út másik (keleti) oldalán, a Forrásliget Lakópark területén 2000-ben megtalált késő bronzkori urnamezős kultúrához tartozó lelőhely (SZILAS–LASSÁNYI 2001).

Lassányi Gábor

Irodalom:

PETŐ 1993 – Pető M., Reste einer römischen Villa am Csillaghegy. *BudRég* 30 (1993) 149–158.

SZILAS–LASSÁNYI 2001 – Szilas G. – Lassányi G.: Szondázó jellegű feltárások a Budapest III. ker. Pusztakúti út mentén (Test excavations along Budapest III, Pusztakúti Road). *Aqfűz* 7 (2001) 96–102.

16. Budapest III. ker., Nánási út 5–7. (Római part 4.), Vöcsök II. csónak és sportház, Hrsz.: 23779/8, 7

A Budapesti Történeti Múzeum a Nurbong Kft. megbízásából 2008. július 7. és július 11. között próbafeltárást végzett a fent nevezett telken. Ennek során a beruházó által kijelölt 51,25×13,48 m-es csónakház és a 27×8,23 m-es sportház alapterületén belül, az épület alapozási terveihez igazodva, kilenc 2×2 m-es kutatószondát nyitottunk, összességében 36 m²-en vizsgálva át a területet 68–200 cm mélységben.

A KÖH által előírtak szerint a legfelső humuszos réteg 20–50 cm-ét géppel távolítottuk el, míg a további mélységet fokozatos mélyítéssel, kézi munkaerővel kutattuk át. A terület nyugati részét vékony vagy hiányos rétegek, keleti részét erőteljesen vastagodó kultúrrétegek borították. Ezek a mai járószinttől lefelé haladva a következők: törmelékes, salakos építési szint (SE 01: 0–40 cm mélységig, 0–40 cm vastagságban), amely alatt sötétbarna humuszos föld (SE 02: 0–175 cm, 12–100 cm vastagságban), majd világosbarna réteg (SE 07: -30–200 cm, 0–37 cm vastagságban) húzódott. Ez alatt jelentkezett a sárga homokos altalaj (SE 03: -12–200 cm). A régészeti leletanyag többségét az SE 02 és 07 sötét- és világosbarna rétegek tartalmazták, ott is csak a Duna felé közelebb eső, vastagabb kultúrrétegű szelvényekben. A Dunához legközelebb található sötétbarna humuszos (SE 02) szintbe ásott, 70 cm mélyen jelentkező gödör (SE 04) római kori tegula- és kerámiadarabokat tartalmazott. Ugyanebben a szelvényben szórvány avar kori edény peremtöredéke is a felszínre bukkant. A terület nyugati részén újkori és modern kori gödrök és árkok kerültek elő, régészeti jelenség nem mutatkozott, leletanyagot nem találtunk.

A csónak- és sportház belső, fel nem tárt részén nem várható további földmunka a beruházó részéről.

Tézer Zita

17. Budapest, III. ker., Szentendrei út 135–139., Hrsz.: 19343/8

A BTM Aquincumi Múzeuma idén is folytatta a 2007-ben megkezdett, az új kiállítási épület felújításához kapcsolódó régészeti feltárást (LÁNG 2008). Az idei évben terprendezés, járdaépítés és közműfektetés kapcsán, az aquincumi polgárváros déli szélén, a városfal közvetlen szomszédságában és attól északra dolgoztunk.

A múzeum épületéhez érkező új járda a déli városfalon kívülről halad, érintve a *deversorium* fürdőépületének zónáját, majd észak felé az ún. „F” utcába torkollik. A munkálatok során a jelenlegi felszíntől 30–40 cm-es mélyítésre került sor, amelynek során a feltárt felület jelentős részén az újkori feltöltésben maradtunk. A fürdőépülettől nyugatra egy ponton kelet–nyugati irányú, kiszedett fal nyomát, ill. tetőomladékot dokumentálhattuk. Északi irányban, a XXXVI–XXXVIII. épületek szomszédságában, valószínűleg ezek valamelyikéhez tartozó falsarkot és épületomladékokat tártunk fel. Az előkerült emlékeket dokumentálás után visszatakartuk. A járda nyomvonalán észak felé a „F” utcáig haladtunk, itt azonban a római kori utcaszint felett maradtunk. A továbbiakban a korábban már feltárt kelet–nyugati irányú „G” utca nyomvonalát tisztítottuk meg újra. Itt a kőlapokkal fedett, északi és déli szélén csatornával szegélyezett utca és az azt szegélyező első épületek homlokzati falai kerültek elő (3. kép). A „G” utca ez-

3. kép: Az újra letisztított „G” utca vonala nyugat felől

által integrálható a romkert déli részének látogatható és látható emlékei közé. Figyelemmel kísértük a kiállítási (volt ELMŰ) épület északi és nyugati oldalán meglévő nyomvonalon újra kiásott kábelárkot is. Ebben régészeti lelet, vagy objektum nem mutatkozott, akárcsak a járda nyomvonalát kísérő kerítésoszlop-alapokban sem.

Láng Orsolya

Irodalom:

LÁNG 2008 – Láng O.: Újabb adatok az aquincumi polgárváros déli részének közműhálózatához és beépítettségéhez (Recent data on the public utilities and buildings in the southern part of the Civil Town of Aquincum). Aqfűz 14 (2008) 81–88.

18. Budapest, III. ker., Hunor utca 21., Hrsz.: 18726/10

A H.J.B. Invest Kft. megbízásából 2008. április-május folyamán építkezést megelőző feltárást folytattunk a fent nevezett telek

déli felébe tervezett mélygarázs területén. Az 1920-30-as években a Raktár–Hunor utcák környékén folytatott építkezések és csatornázások során, továbbá Nagy Lajos kutatásai révén római kori épületek, terrazzopadlók, falfestmények és később római temetkezések kerültek felszínre (NAGY 1931, 6–8, 9–17).

A feltárás kezdetén, a jelenlegi járdaszinttől 50 cm-es mélységben már római épületmaradványok, épületomladékok, terrazzopadlók és a falakon megmaradt falfestmények kerültek elő, amelyeket a KÖH határozata alapján meg kellett tartani, ezért a telek településtörténetének tisztázására két kutatóárkot nyitottunk.

A legkorábbi emlékeket kisebb északnyugat–délkeleti irányú árkok képezték, amelyekkel egyidőben agyagtégla építmények megléte valószínűsíthető. Az árkok feltöltését és az agyagtégla-építmények elplanírozását követően rövid életű ipartelep működését feltételezhetjük a területen, melyet az itt feltárt kisméretű kemencék bizonyítanak. Az ipartelep felszámolása és a kemencék elplanírozása után kőalapozású agyagtégla falú lakóházakat építettek, amelyek tájolásán már észrevehető volt az

4. kép: A Hunor utca 21. számú telken előkerült késő római bronz, állatlábat mintázó bútorveret

egységes kitzúzési koncepció. A kora római épületek díszítésére a feltöltésből előkerült vakolatföredékek utaltak. A vakolatok gyenge megtartása miatt a festett részek szinte teljesen lekoptak a töredékekről. Az épületek pusztulását követő tereprendezéssel erősen megemelkedett a terepszint.

A Kr. u. 3. század elején újabb épületeket emeltek, egy helyen a korábbi 2. századi fal alapozására is ráépítettek szinte minimális tájolási különbséggel. A 3-4. század folyamán az épületeket többször átépítették, csatornát létesítettek és szüntettek meg. Ebből az időszakból származik a 4. képen bemutatott bronz állat láb formájú bútorveret is. A téglabélyegek alapján a legkésőbbi építkezés Valentinianus korára tehető. A telek bejáratánál, a felszínhez közel, a modern utca alá nyúló terrazzopadlós helyiség délkeleti részlete került elő, padlóra omlott színes falfestmény-töredékekkel és a falakon, eredeti helyén lábazati falfestmény maradványával.

A kutatási felület kiterjedése (58 m²) és a feltárt falak eltérő periódushoz való tartozása miatt épületalaprész összeállítására, utak által határolt *insulák* azonosítására nem nyílt lehetőség. A telek az egykori katonaváros északnyugati régiójában fekszik. A jelenlegi kutatások alapján ez

a telekrész és a tőle délre eső zóna a kora római időszakoktól egészen a késő római korig folyamatosan lakott, beépített területnek számított. A most feltárt 3-4. századi épületek jellegükben jól illeszkednek a területtől északra, a Vörösvári út mentén feltárt terrazzopadlós, falfestménnyel díszített lakóházak sorába. (KIRCHHOF 2009, 47–52)

Kirchhof Anita

Irodalom:

KIRCHHOF 2009 – Kirchhof A.: Topográfiai kutatások az aquincumi katonaváros északnyugati régiójában, a cella trichora szomszédságában (Topographic investigations next to cella trichora in the northwestern part of the Aquincum Military Town). *Aqfűz* 15 (2009) 44–62.

NAGY 1931 – Nagy L.: Az óbudai ókeresztény cella trichora a Raktár-utcában. Budapest 1931.

19. Budapest, III. ker., San Marco utca 74., Hrsz.: 17038

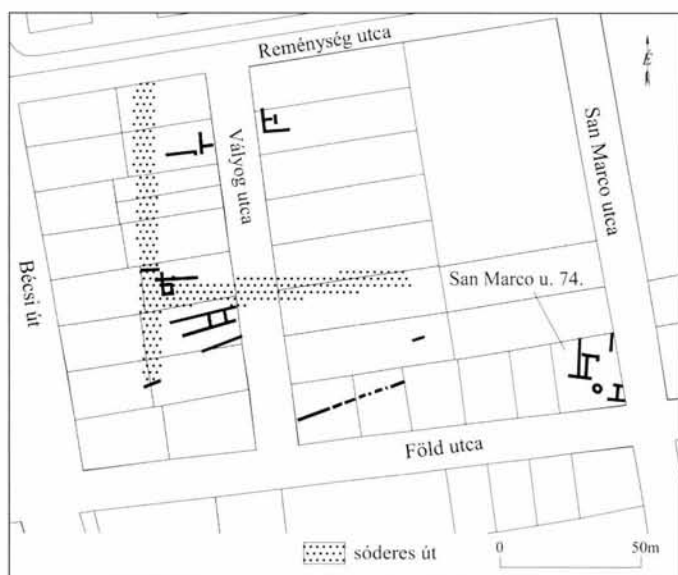
A Propszt Szerkezetépítő Kft. megbízásából megelőző feltárást folytattunk a San Marco utca – Föld utca sarkán, az aquincumi katonaváros nyugati, egykoron sűrűn beépített területén. Az itt nyert új adatok jól kiegészíthetők a környéken korábban végzett, a San Marco utcával párhuzamos, Vályog utcai ásások topográfiai eredményeivel (MADARASSY 1996, 53–49, MADARASSY 1997, 48–53, MADARASSY 1998, 61–64, NAGY 1943, 378).

A Kr. u. 2. századra keltezhető épületek maradványait csak részben, a telek

aláfalazási árkaiban nyílt lehetőségünk megfigyelni. A kőalapozású, feltehetően agyagtégla felmenő falaknál kb. 2-3 megújítást azonosítottunk. Emellett kövezett járósíntet és egy csatorna részletét dokumentáltuk.

A Kr. u. 3. századi épületek többször átépített maradványai a telek szinte teljes területét érintették. A 2. és 3. századi építmények tájolása minimális eltérést mutatott egymáshoz képest, ezzel szemben a Vályog utca 1–3. számú (MADARASSY 1996, 55) telkeken megfigyelt épület(ek) irányításával ellentétesen épültek. A korábbi megfigyelések (MADARASSY 1997, 50) kibővíthetők azzal az új információval, hogy nemcsak az út északi és déli oldala mentén épült *insulák* házai készültek eltérő tájolással, hanem a déli oldal két *insuláját* alkotó épületek irányítása sem lehetett azonos. Ezen eltérő tájolások alapján a Föld utca 61–63. számú telkek területén egy észak–déli irányú út valószínűsíthető, amely a Vályog utca 8. telken megfigyelt kelet–nyugati irányú

útra merőlegesen húzódhatott (5. kép). A jelenlegi kutatás alapján, a területen a 3. század folyamán többször megújított épület vagy épületek sora kezd kirajzolódni. A kutatási terület lehatároltsága miatt az épületek alaprajzának meghatározására csak a környéken folytatott további ásások révén nyílik majd lehetőség. A 3. századi épületek kivitelezésüket tekintve megegyeznek a Vörösvári út mentén (KIRCHHOF 2007, 48; KIRCHHOF 2009, 47–52) feltárt épületek színvonalával. A szobákat *terrazzopadlóval* burkolták, a mennyezetet és az oldalfalakat falfestményekkel díszítették, amelyek mind a korszakonként változó római ízlést tükrözték. Három helyiségnél azonosítottunk *terrazzopadlót*, egy esetben, több rétegben a padlóra omlott freskókat, ill. eredeti helyén, a falon megőrződött falfestményeket tártunk fel, emellett planírozási rétegből számos gazdag színösszeállítású falfestménytöredékek és többsoros stukkópárkányok kerültek elő. A különböző minták és a változatos stuk-

5. kép: A telek környékén végzett kutatások geodéziai összesítő alaprajza (Vályog utca 1., 3., 8., 10., 13., San Marco utca 74.)

6. kép: Gladiátort ábrázoló terra sigillata edény töredéke

kötöredékek más-más helyiség díszítésére utalnak, melyek funkcióira talán épp a töredékek összeállítását követően kaphatunk majd választ. A jobb állapotban megmaradt falfestmények masszív alapozással rendelkező falak mentén kerültek elő, ezért kevésbé valószínű, hogy csak közfalak lettek volna, ahogy azt korábban a Vályog utca 13. számú telek feltárásánál feltételezték (MADARASSY 1997, 51). Az épületek komfortját a később átépített terrazzóval kikent aljú csatorna biztosította, ennek csak egy kisebb szakasza maradt meg. A telek délnyugati negyedében épület, épületalpozás nem került elő, talán belső kert vagy udvar lehetett ezen a területen. Az itt feltárt feltöltési rétegből származik a 6 képen látható Kr. u. 2. sz. vége – 3. sz. elejére keltezhető terra sigillata töredék is.

A legkésőbbi építési periódushoz köthető az az épület, amelyből két nagyobb kőből összeállított küszöbkő, tőlük keletre egy kis vízvezető csatorna és két nagyobb pilléralap maradt meg. Ez utóbbiak feltehetően egy porticusos bejárat részét képezték. Ez az épületmaradvány feltehetően egykorú a Madarassy Orsolya által a

Vályog utca 8. számú telken talált nagyobb épületegyüttessel (MADARASSY 1996, 54).

A terület felhagyását jelzik a környéken előkerült 4-5. század fordulójára tehető késő római temetkezések (TOPÁL 1996, 50–52), amelyek hosszabb ideig tartó temetőhasználatra utalnak. Az aláfalazások során előkerült, díszítetlen, földbemélyített szarkofág mellett még két, eltérő tájolású sírt tártunk fel, amelyek elpusztították a 3. századi terrazzopadlós-falfestményes épület egy részét is. A legkorábbi, tegulákból épített kelet–nyugati sír fölé kőből rakott oldalú és tetejű, házat formáló, észak–déli tájolású temetkezés került. A síroktól keletre, a téglasír bolygatásával mélyítették le a szarkofág helyét. A sírok mindegyikét kirabolták. Talán késői sírkerthez tartozhatott az a kerek építmény is, amelynek már csak az alsó kőszora maradt meg. Hasonló konstrukció a Vályog utca 3. számú telken is került elő (ld.: Aquincumi Múzeum Rajztár: 6844/97).

A telken feltárt legkésőbbi, 3. századi épületmaradványokat a KÖH (az Ásatási Bizottság véleménye alapján) megtartandónak ítélte és visszatakarásukat írta elő. A terület teljes feltárására így nem került sor, a korábbi római emlékek, falak és rétegek eredeti helyzetükben bolygatatlanul maradtak.

Kirchhof Anita

Irodalom:

KIRCHHOF 2007 – Kirchhof A.: Új feltárási eredmények a katonaváros északnyugati régiójából I (New excavation results from the northwestern region of the Military Town I). Aqfűz 13 (2007) 40–56.

KIRCHHOF 2009 – Kirchhof A.: Topográfiai kutatások az aquincumi katonaváros északnyugati régiójában, a cella trichora szomszédságában (Topographic investigations next to cella trichora in the northwestern part of the Aquincum Military Town). *Aqfűz* 15 (2009) 44–62.

MADARASSY 1996 – Madarassy O.: Régészeti kutatások az aquincumi katonaváros nyugati peremén (Archaeological research at the western edge of the Aquincum Military Town). *Aqfűz* 2 (1996) 53–59.

MADARASSY 1997 – Madarassy O.: Régészeti kutatások a katonaváros nyugati szélén (Archaeological research in the western edge of the Military Town). *Aqfűz* 3 (1997) 48–53.

MADARASSY 1998 – Madarassy O.: Újabb kutatások az aquincumi katonaváros nyugati felében (Recent research in the western section of the Aquincum Military Town). *Aqfűz* 4 (1998) 61–64.

NAGY 1943 – Nagy T.: A Fővárosi Régészeti és Ásatási Intézet jelentése az 1938–1942 évek között végzett kutatásairól. *BudRég* 13 (1943) 359–399.

TOPÁL 1996 – Topál J.: Későrómai sírok az aquincumi katonaváros nyugati peremén (Late Roman graves on the western edge of the Aquincum Military Town). *Aqfűz* 2 (1996) 50–52.

20. Budapest, II. ker., Budai Alsó rakpart, Budai Főgyűjtő – Duna-meder

2008. július 19. és augusztus 15. között, a Budai Főgyűjtő építéséhez kapcsolódó rakpart bővítési (Margit-híd térsége 1200 m hosszan) munkálatokat megelőzendően, felderítő merülésekkel és szondaárkok létesítésével medervizsgálatokat végeztünk. A 22 munkanap alatt összesen 26,

3×4 m-es szondát nyitottunk, melyeket szükség szerint, szivattyú segítségével 60–100 cm mélyre ástunk.

A hídtól délre lévő szondáink üresek voltak. Horgonyunk azonban véletlenül ráakadt egy 10,6 m-es tölgy gerendára, amelyről az azonnali dendrokronológiai vizsgálat kimutatta, hogy a Felső-Tisza-vidékről származik, és 1899-ben vágták ki. Mivel ez a terület (Margit-híd) hagyományosan tutaj kikötő volt, a mostani megmunkált gerenda is a tutajozás emléke lehet. A budapesti építkezésekhez úszathatták ide. A vontatást a fa végébe faragott 12–13 cm-es lyuk segítette. Mivel a konzerválásra nem volt mód, a gerendát a dorogi bányatóban süllyesztettük el, ahol búvárok számára továbbra is látható lesz.

A hídtól közvetlenül északra egy vaszekerce is előkerült, amely kovácsoltvas technikával készült. A balta fokánál visszahajtották a fémet, így alakították ki a nyéllyukat. A szekerce késő középkori lehet, és a korabeli tutajozást és fagegmunkálást bizonyítja a területen.

A felső szakaszon a Császár-Komjádi uszoda előtti szakaszon leletkoncentráció mutatkozott, így a munka utolsó napjaiban ide összpontosítottuk erőnket. A leletek szórványként kerültek elő, és az őskortól az újkorig minden időszak képviselve volt. Régészeti jelenséget, rétegződést nem sikerült megfigyelni. A legtöbb tárgy a 2. világháborúból és az azt követő időszakból származott. Ezek nagyobb része építési törmelék. Az uszoda előtti koncentráció arra utal, hogy a parton intenzív lelőhely várható. A leletek onnan mosódtak be, ill. részben a parti lelőhely szemétét alkotják. Kutatásaink során ugyanis többször nyilvánvalóvá vált, hogy a Duna évezredekén keresztül a partján élők szeméttelpe volt. A gerenda, a balta azt mutatja, hogy a part

menti leletek bár szórvány-jellegűek, de a sodrás ellenére is értelmezhetőek a parti lelőhelyek összefüggésében.

Tóth J. Attila (KÖH)

21. Budapest, II. ker., Bem tér 3. – Feketesas utca 4., Hrsz: 13507/1, 13507/3.

Az Európa Ingatlanbefektetési Alap megbízásából 2008 tavaszán, a régészeti érintettség megállapítása céljából, szondázó kutatást végeztünk a fent említett telkeken. A terület régészeti védett, a környéken végzett feltárások nyomán törökkori, középkori, kora és késő római kori, valamint bronzkori leletekre számítottunk (KÉRDŐ–KOVÁCS 1999, KÉRDŐ–KOVÁCS–SZILAS 2000, SZILAS 2002). A telkeken álló épületegyüttes döntő részének elbontása után a teljes terület beépítésre kerülne. A tervezést előkészítendő, a rétegsor vastagságának, a jelenlegi sűrűségének megállapítását és az egykori beépítettség feltérképezését célozta a szondázás. A beépítendő területen

öt kutatóárkot nyitottunk, amit a jelenleg részben működő épület lehetőségeihez igazítottunk.

A telek a középkori városfaltól északra helyezkedik el. Már a 11. századtól lakott terület volt, amely a Jenői révnek nevezett dunai átkelőhely mellett formálódott. A törökkori metszetek tanúsága szerint viszonylag ritkán beépített vidék lehetett. A Dunától legtávolabb eső kutatóárokban középkori és törökkori rétegeket találtunk, míg a Dunához közeli szondákban műhelyekhez kapcsolható kemencéket tártunk fel. A nagyobb letapasztott agygrétegeken többször megújított és egymást vágó kemencék sora került felszínre (7. kép). A kemencéken túl egy törökkori gödröt találtunk, melyre a feltöltése után szintén egy kemencét építettek, ennek egy része később, a nem teljesen tömörödött föld miatt megsüllyedt. (P. A.)

Az ásatási terület szűkebb és tágabb környezetét érintő adatok a római kori topográfia tekintetében jelentősen gyarapodtak az elmúlt évtizedekben (KÉRDŐ 2002, legutóbb: BENDA–HABLE 2006).

7. kép: A 2. számú kutatóárokban feltárt középkori kemencék

8. kép: Az 5. számú
kutatóárokban feltárt
apszis és észak–déli
falalapozás részletei

A szondázó ásátás során, az 1. kutatóárok kivételével, már a török hódoltság kori, ill. a középkori rétegekben is találtunk szórvány, római kori kerámiát, üveg-szilánkokat, esonteszközöket (hajtút), bronztüredékeket. Kisebb, kövezett aljú, déli záródású apszis részlete került elő az 5. kutatóárok északkeleti sarkában. Ennek Kr. u. 3. századi pusztulási horizontja alatt észak–déli, (*opus incertum*) falsonk jelent meg az árok nyugati felében, faragott kűszöbkövel és nyugati oldalán vastag átégett, patiosos omladékréteggel (8. kép). Hasonló, észak–déli irányú alapozás, ill. északnyugati falsarok maradványait figyelhettük meg a 3. kutatóárokban, valamint kelet–nyugati irányú, erősen megsüllyedt falsonk jelent meg a 2. szonda délnyugati sarkában. Utóbbi rétegtani helyzetét és feltárt állapotát az alatta lévő 2. századi, laza, faszenes betöltésű, több mint 2 m mély hulladékgödör határozta meg. A falsonk keleti szakaszát az alapárok aljáig kisedték, később az alapárok déli széle alatt, La Tène D (1-2?) hulladékgödöröt bontottunk ki. További, Kr. u. 1-2. századi hulladékgödöröket és cölöplyukakat tártunk

fel a 3. és 4. kutatóárokban is. Utóbbi két kutatóárok alján, a geológiai réteg feletti szubhumuszból szórványos őskori eserepeket gyűjtöttünk. (H. T.)

Hable Tibor – Papp Adrienn

Irodalom:

- BENDA–HABLE 2006 – Benda J. – Hable T.: Római kori és középkori települési maradványok a Vízivárosban (Roman period remains and medieval settlements in the Víziváros). *Aqfűz* 12 (2006) 116–146.
- KÉRDŐ–KOVÁCS 1999 – Kérdő K. – Kovács E.: Budapest II., Bem J. u. 3. – Feketesas u. 4. Régészeti kutatások Magyarországon (Archaeological Investigations in Hungary) 1999 (2000) 179–180.
- KÉRDŐ–KOVÁCS–SZILAS 2000 – Kérdő K. – Kovács E. – Szilas G.: Budapest II., Tölgyfa u. 3. – Henger u. 2. Régészeti kutatások Magyarországon (Archaeological Investigations in Hungary) 2000 (2001) 107.
- KÉRDŐ 2002 – H. Kérdő K. – Kovács E.: Kutatások a vízivárosi római tábor

vicusának, ill. a középkori Gézavására (később Felhéz) területén (Excavations in the territory of the vicus of the Víziváros Roman fort and the medieval Gézavására (later Felhéz). Aqfüz 8 (2002) 67–75. SZILAS 2002 – Szilas G.: Újabb régészeti feltárások a II. ker., Tölgyfa utcában (Recent archaeological excavations on Tölgyfa Street). Aqfüz 9 (2002) 115–123.

22. Budapest XI. ker., Fehérvári úti piac mögötti leljtó, Hrsz.: 4211/1, 4212

A fent nevezett területen, a piac közvetlen északi szomszédágában egy gépjárműleljtó építéséhez kapcsolódóan 2008 decemberében folytattunk megelőző feltárást. Korábbi kivitelezői földmunkák és közműkiváltások során sajnos jelentősen sérült a lelőhely, ennek ellenére a mintegy 800 m² felületen 24 régészeti objektumot tártunk fel.

A keskeny területsávban a késő bronzkori halomsíros- és urnamezős kultúra települési objektumain kívül kora császárkori telepnymok kerültek elő.

A Reinecke BB2-re (korai halomsíros időszak) datálható gödrök közül kiemelkedik az SE 7/A számú beásás. A sötétbarna, sárga agyaggal kevert felső rétegben dokumentált nagymennyiségű kő (nagyobb égett felületű terméskövek és kisebb dunai görgeteg kavicsok) között 2 edényke, valamint egy ovális csüngőből és egybeöntött karikákból álló ékszer kő öntőmintája (9. kép) került elő. Az alatta lévő réteg állatsontokat, közte anatómiai rendben lévő lábszár töredékét tartalmazta. Szintén e korszakhoz sorolható egy emberi vázat tartalmazó gödör is.

A kora császárkori gödörobjektumok betöltéséből kézzelformált La Tène ha-

9. kép: Ovális, vésett díszű elemből és lánéból álló, egybeöntött ékszer öntőmintája

gyományú kerámia, „S” profilú tálak és pannonniai pecsételt áru került elő.

Az ásátás nyomán újabb fontos adatokkal bővült a Móricz Zsigmond körtér – Fehérvári út – Baranyai utca – Bercsényi utca által határolt terület őskori topográfiája. Az itt és a 2007-ben területünkötől északkeletre feltárt teleprészlet (BESZÉDES–HORVÁTH 2008, 148–149.) alapján e területsávban a Kárpát-medencei halomsíros kultúra kiemelkedő jelentőségű lelőhelye körvonalazódik. A Ha A-B-korú urnamezős telepanyag minden bizonnyal összefügg az SzTK területéről, a múlt századból ismert váli csoporthoz tartozó leletekkel (NAGY 1962, 30).

A terület római kori topográfiáját illetően új adat, hogy az ún. lágymányosi késő kelta – kora császárkori település déli irányban bizonyosan kiterjedt a címben jelzett területig.

Szilás Gábor – Beszédes József

Irodalom:

BESZÉDES–HORVÁTH: Beszédes J. – Horváth L. A.: Őskori és római kori lelőhelyek a Budai Skála bontása során (Prehistoric and Roman period sites uncovered during the demolition of the

Budai Skála department store). Aqfűz 14 (2008) 141–157.

NAGY 1962 – Nagy T.: Buda régészeti emlékei. In: Pogány E (szerk.), Budapest műemlékei II. Budapest 1962, 13–116.

23. Budapest XI. ker Budafoki út. 72–74., Hrsz.: 4004/2., 4005., 4006/3., 4008

2008. szeptember 2. és október 10. között megelőző feltárást végeztünk a szóban forgó területen, a Központi Szennyvíztisztító telep és kapcsolódó létesítményei projekthez kötődő feltárássorozat keretében. A munkálatok során a résfallal körülvett területet két részre osztottuk. A nyugati részen a jelenlegi 103, 2 mBf felszín alatt kb. 1 m mélységben jelentkezett az egykori termett talaj szubhumuszos felszíne, amely alatt megközelítőleg 25 cm mélységben, 20–30 cm vastag, sárgás színű homokos üledékréteg húzódott. Alatta újabb, 25–30 cm vastagságú, sötétbarna, áradásos homokréteg terül el, amelyet szürkésbarna agyagos, és még lejjebb sárga agyagos folyómeder jellegű réteg követett.

A felső szubhumusz rétegből két újkori árkot ástak be, amelyek 18–19. századi leleteket tartalmaztak. A viszonylag nagy mennyiségű kerámia-, és állatsont töredék és fémhulladék mellett – bár nem az árokból, hanem a környékén lévő rétegből – egy 1800-ból származó II. Ferenc érme került elő.

Az alsóbb rétegekből, objektum nélküli szórványleletként, a középső rézkori Furchenstich kultúrába tartozó leletek láttak napvilágot. A kerámia és állatsont töredékek mellett, kagylóhéjak, egy obszidián penge és egy orsókarika töredéke került elő.

A lelőhely keleti részén, egy alapincézett épület elbontása után, a kultúrrétegek nem voltak regisztrálhatók.

Horváth M. Attila

24. Budapest, XI. ker., Mezőkövesd utca 22., Hrsz.: 43587/11, 43587/17)

A fenti telken, az albertfalvi *auxiliáris vicus* északi részén, a tábortól mintegy 200–300 m-re 2008. június 4. és augusztus 4. között folytattunk feltárást. A tervezett, „L” alakú lakó- és irodaépületegyüttes területén megnyitott négy kutatóárok (munka-terület) mindegyikében előkerültek római kori telepjelenségek (kőfalas építmények alapfalai, kutak, félig földbemélyített lakógödrök, kövezett út – 10. kép, stb.). A feltárandó terület keleti (Duna felé eső) részén magasabban, alig 40–50 cm mélységben, míg nyugat felé haladva mélyebben jelentkeztek a régészeti jelenségek. Sajnos a régészeti feltárást beruházói kérésre (és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatallal egyeztetve) félbe kellett hagynunk, mert a kibővítendő feltárási területek magasabb költségeinek finanszírozása nem látszott biztosítottnak. A feltárást folytatására a tervek szerint 2009 tavaszán lesz lehetőség.

Beszédes József

25. Budapest, XIII. ker., Jakab J. út – Esztergomi út – Bodor út által határolt telek, Hrsz.: 25873/5

A fenti telken 2008 őszén, egy tervezett lakópark II. üteméhez kapcsolódóan, 3000 m² kiterjedésű területen megelőző régészeti feltárást végeztünk. A mintegy

2,5-3 m vastag újkori-modern kori feltöltés alatt népvándorlás kori (avar) telep részlete és középkori (13-14. századi) településhez tartozó árokrendszer szakaszai kerültek elő. A félig földbemélyített, téglalap alakú avar házakból hetet találtunk. A házak sarkaiban kőből és római *tegulat* töredékekből rakott kemencék álltak, padlószintjükön több esetben tapasztás volt megfigyelhető. A feltárási területen a középkort csupán árkok, árokrendszerek képviselték, amelyek több esetben vágták az avar házak betöltését. Az árkok meglehetősen szabálytalan formát mutattak változó mélységgel és szélességgel, irányuk észak-déli, valamint nyugat-keleti volt. Néhány kisebb objektumot leletanyag hiányában nem tudtunk keltezni, tartozhattak az avar telephez vagy akár középkoriak is lehetnek.

Beszédes József

26. Budapest, XIII. ker., Jakab J. út – Esztergomi út – Bodor út által határolt telek, Hrsz.: 25873/8

Ezen a telekrészleten, 2008 október-novemberében, ugyancsak a tervezett lakóparkhoz (V. építési ütem) kapcsolódóan, 1900 m² kiterjedésű területen végeztünk megelőző régészeti feltárást. A mintegy 2 m vastag újkori-modern kori, salakos feltöltés alatt 1 m vastagságban részben folyami üledékes, részben humuszos réteg húzódott. Ez alatt népvándorlás kori (avar) telep részlete jelentkezett, amely a feltárási területtől délre eső, a lakópark II. üteméhez kapcsolódóan feltárt avar telepész folytatásaként értelmezhető. Az előkerült 13 régészeti objektum közül ötöt félig földbemélyített lakógödörként határozhattunk meg, a többiit különfé-

le méretű gödrök és egy árok tették ki. A téglalap alaprajzi formát mutató lakógödörnél három esetben került elő kemence; kétszer az objektum északkeleti sarkában, egy esetben pedig az északnyugati sarokban. Az objektumokban viszonylag csekély mennyiségű kerámiát találtunk.

Szórványosan középkori (13-14. század) kerámia is előkerült, de biztonsággal nem tudtunk ehhez a korszakhoz objektumot kapcsolni.

Beszédes József

27. Budapest, XXI. ker. Csepel – északi szigetcsúcs, Hrsz.: 20990/4; 209996; 209973; 209973; 210011

2008. május 15. és augusztus 4. között a XXI. kerületben, a csepeli szigetcsúcson, a Szabadkikötő út keleti oldalán, mintegy 3800 m²-nyi területen végzett kutatásokat a BTM Ős-, és Népvándorlás kori Osztálya. A feltárára a Központi Szennyvíztisztító projekt keretében került sor, ahol a 2004 óta tartó szakaszos ásatások során, összességében 854 objektum került elő (HORVÁTH 2005, 177–186, HORVÁTH–ENDRŐDI–MARÁZ 2007, 219–223, HORVÁTH–ENDRŐDI 2008, 200–202).

A Duna völgyének többé-kevésbé a mai geomorfológiai viszonyoknak megfelelő átalakulása nagyjából az óholocén vége felé következhetett be, amelynek egyik fontos eredménye lett a soroksári Duna-ág kialakulása. Csepel-sziget szabadkikötőktől északra fekvő részét sűrűn szabdalják az alacsony ártérhez tartozó holtmeder-ágak, amelyeket a régészeti munkáink során is meg tudtunk figyelni.

10. kép: Kövezett, észak–déli irányú római út feltárás közben

A 2008-ban a létesítményhez csatlakozó út építését megelőző ásatáson feltárt Kr. e. III. évezred végéről és a II. évezred első feléből származó, kora bronzkori településjelenségek is különböző korú, sokszor régészeti leleteket is tartalmazó, áradásos rétegek alól kerültek elő. A korszak itt megtelepedett népcsoportjainak (Haragedény kultúra-Csepel csoport, és a Nagyrév kultúra) települései általában a parthoz közeli részeken alakultak ki, melyeket a Duna ismétlődő áradásai gyakran elöntöttek. Cölöpvázas házak nyomát megőrző földbe mélyített cölöpgödörök itt, a telep és a hozzá tartozó hulladék vagy tároló gödörök gyakori megújítása miatt csak ritkán kerültek elő. Meglétüket azonban részben a területen szétmosódott, ill. planírozási gödörökbe eltemetett tapasztásmaradványok is igazolják.

A több mint száz előkerült objektum többsége hulladék-, vagy tároló gödör lehetett, azonban egy részükről joggal feltételezhetjük, hogy eredetileg agyagkitermelésre használhatták. A nagyméretű, amorf beásásokban emellett sokszor lehetett munkavégzésre utaló jeleket is

találni. Az egyikből például egy kisméretű, kavicsos alapozású tűzhelyet és annak kissé lemélyített, erősen hamus, faszenes betöltésű hamuzógödört tártuk fel. A hevenyészve kialakított, sütőfelület nélküli tűzhelyet nem használhatták túl hosszú ideig, mivel az alatta lévő talaj szinte egyáltalán nem volt átégve. Feltételezhetjük, hogy az eredetileg nagyméretű, több egymásba érő, különböző alakú, és mélységű beásásokból összeálló gödöregyüttes, csak az eredeti funkciójának megszűnése után vált alkalmassá a tűzrakásra. Csúpan addig használhatták, amíg a következő áradás be nem töltötte, a telepen és környékén felgyűlt hulladékokkal (állatesont-, és kerámiatöredékek, ill. egyéb elkallódott használati tárgyak és maradványaik) teli iszaphordalékával.

Az áradások nem túl nagy időközökkel követhették egymást, s alkalmanként 10-15 cm-nyi hordalékkal boríthatták el az egész települést, melyet az ár visszahúzódása után, újra benépesítettek.

A település keleti szélén, a „sziget” partja mentén, először lankásan, majd egyre meredekebben mélyült az altalajba egy olyan

árok, amely egykor minden bizonnyal folyóág természetes medre lehetett. Ennek, a későbbi emberi beavatkozás révén feltehetően vízelvezető, esetleg árvízvédelmi szerepe is lehetett. Az árok metszetében megfigyelhettük az újabb és újabb árhullámok okozta folyamatos betöltődést, melynek során a víz nemcsak iszapot, hanem számos leletet is odasodort.

A Csepel-sziget régészeti leletgazdagságát számos, korábban elvégzett feltárás bizonyítja. A terület mindkét partján kilométer hosszan megtalálhatók a különböző korú (ős-, népvándorlás-, és középkori) települések láncolatai és temetői. Az északi szigetcsúcsról ennek ellenére korábban csak szórványleletekről voltak ismereteink. A sziget északnyugati csúcsán jelenleg már épülő Szennyvíztisztító Telep helyén előkerült leletek azonban új megvilágításba helyezték a területet.

A 2008-ban folytatott ásatások, régészeti kutatások legnagyobb jelentőségét is az adja, hogy a sziget északkeleti partvonalaiban korábban még nem tudtunk hasonló típusú telepeket regisztrálni. Feltárásunk eredményei alapján feltételezhető, hogy a jelenlegi lelőhelytől délre elterülő, koráb-

ban még sohasem kutatott területeken is lehet hasonló leletekre számítani.

Endrődi Anna – Horváth M. Attila

Irodalom:

HORVÁTH 2005 – Horváth M. A.: Régészeti kutatás a tervezett csepeli Központi Szennyvíztisztító Telep területén (Archaeological investigations on the territory of the planned Central Sewage Plant in Csepel). *Aqfüz* 11 (2005) 177–186.

HORVÁTH–ENDRŐDI–MARÁZ 2007 – Horváth M. A. – Enrődi A. – Maráz B.: Régészeti kutatások a csepeli Központi Szennyvíztisztító Telep területén (Archaeological investigations in the territory of the Central Waste Water Treatment Plant on Csepel Island). *Aqfüz* 13 (2007) 216–232.

HORVÁTH–ENDRŐDI 2008 – Horváth M. A. – Enrődi A.: Budapest XXI. ker Csepel, északi szigetcsúcs, Nagy-Duna sor, Hrsz.: 210007/2. *Aqfüz* 14 (2008) 200–202.

Locations of and results from small-scale excavations conducted by the Aquincum Museum in 2008

(Marked as numbers on page 168)

Aquincum Civil Town and its environs

13. Bp. III. Plot surrounded by Barát-Stream – Ország Road – Hadrianus Street – Királyok Road, (Lrn: 65554/27, 28, 29): parts of early Bronze Age settlements and early Iron Age cemetery (*Orsolya Láng*)
14. Bp. III. 195-197 and 199-203 Királyok Road (Lrn: 63588, 63589): parts of middle Copper Age settlements, stray find Roman period finds (*Gábor Szilas*)
15. Bp. III. 54 Pusztakúti Road (Lrn: 22901): stray find Roman period finds (*Gábor Lassányi*)
16. Bp. III. ker, 5–7 Nánási Road (4 Római part) (Lrn: 23779/8, 7): stray find Roman and Avar period finds (*Zita Tézer*)
17. Bp. III. 135–139 Szentendrei Road (Lrn: 19343/8): remains of Roman period buildings (*Orsolya Láng*)

Aquincum Military Town and its environs

18. Bp. III. 21 Hunor Street (Lrn: 18726/10): remains of Roman period buildings (*Anita Kirchhof*)
19. Bp. III. 74 San Marco Street (Lrn: 17038): remains of Roman period buildings and late Roman graves (*Anita Kirchhof*)

Settlements outside of Aquincum

20. Bp. II. Budai embankment, Sewer Channel – Duna-bed: underwater archaeology researches, stray find Prehistoric, Roman and Middle Age finds (*Attila Tóth János*)
21. Bp. II. 3 Bem Square – 4 Feketesas Street (Lrn: 13507/1, 13507/3): remains of Roman period buildings, parts of Middle Age and Turkish period settlements (*Tibor Hable – Adrienn Papp*)
22. Bp. XI. Road by the Fehérvári Road Market (Lrn: 4211/1; 4212): parts of late Bronze Age and Roman period settlements (*József Beszédes*)
23. Bp. XI. 72-74 Budafoki Road (Lrn: 4004/2, 4005, 4006/3, 4008): stray find middle Copper Age finds (*Attila Horváth M.*)
24. Bp. XI. 22 Mezőkövesd Street (Lrn: 43587/11, 43587/17): remains of Roman period ditches, pits, buildings and street (*József Beszédes*)

25. Bp. XIII. Plot surrounded by Jakab J. Road – Esztergomi Road – Bodor Road (Lrn: 25873/5): parts of Avar period and Middle Age settlements (*József Beszédes*)
26. Bp. XIII. Plot surrounded by Jakab J. Road – Esztergomi Road – Bodor Road (Lrn: 25873/8): parts of Avar period settlement and stray find Middle Age finds (*József Beszédes*)
27. Bp. XXI. Csepel, Northern peak of the island (Lrn: 20990/4, 209996, 209973, 209973, 210011): parts of early Bronze Age settlement (*Anna Endrődi – Attila Horváth M.*)